

**EN 60079-10-1 ve 2:2015 Standartlarının
Zaafiyetleri, Çözüm Önerileri ile
2014/34/EU Direktifi Çerçevesinde Mekanik
Ekipman Tutuşturma Risk Değerlendirmesi-
MEIRA**

Özlem ÖZKILIÇ

Önder Akademi A.Ş. Genel Müdür Yrd.
Kimya Yük. Müh. - E. İş Başmüfettişi
A Sınıfı İş Güvenliği Uzmanı - E. İş Teftiş İst. Grp. Bşk. Yrd.

*"Geleceği tahmin
etmenin en iyi yolu,
onu kendi başınıza
şekillendirmektir.."*

Willy Brandt (1913-1992)
Nobel Peace Prize
Winner

Patlayıcı Ortam Güvenliği

Tehlikeli kimyasal kullanan ve üreten proseslerde
yanıcı ve patlayıcı kimyasallarla ilgili etkili önlemlerin
alınamamış olunması sonucunda pek çok iş kazası,
yangın ve patlama meydana gelmektedir.

Patlayıcı Ortam Güvenliği

Günümüzde **yüksek risklere sahip işletmeler için ATEX Direktiflerine uyumun sağlanması** kritik önem taşımaktadır.

Patlayıcı Ortam Güvenliği

Kimyasal maddelerle çalışan tesislerin patlayıcı ortamlarda **uygun ekipmanı seçebilmesi** için öncelikle "**Tehlikeli Bölge (Zone)**" hesaplaması yapmaları gerekmektedir..

Patlayıcı Ortam Standart Dağılımı

Patlayıcı Ortam – Tehlikeli Bölge Sınıflandırma Standartları

Ülkemizde TSE Tarafından Yayınlanan Standartlar:

TS EN 60079-10-1: 2015 Patlayıcı ortamlar- Bölüm 10-1: Tehlikeli bölgelerin sınıflandırılması-Patlayıcı gaz atmosferler

TS EN 60079-10-2: 2015 Patlayıcı ortamlar- Bölüm 10-2: Tehlikeli bölgelerin sınıflandırılması-Yanıcı toz atmosferler

Patlayıcı Ortam Standart Dağılımı

www.underakademi.com

7

www.underakademi.com

8

Patlayıcı Ortam – Tehlikeli Bölge Sınıflandırma Standartları

2003

EN 60079-10-1:
2003
Gazlar&Sıvılar

IEC 60079-10-1/2 Uluslararası Standardları, IEC Teknik Komitesi'nin "Tehlikeli bölgelerin sınıflandırılması ve montaj gereklilikleri" adlı alt-komitesi tarafından ilk defa 2003 yılında hazırlanmıştır.

2003

EN 60079-10-2:
2003
Tozlar

Ancak ilk yayınlanan versiyon birçok konuda yetersiz ve hesaplamalar açısından muğlak bulunmuştur.

www.underakademi.com

9

Patlayıcı Ortam – Tehlikeli Bölge Sınıflandırma Standartları

CORDIS
Community Research and Development Information Service

HySafe

SIXTH FRAMEWORK PROGRAMME
NETWORK OF EXCELLENCE

HySafe

Safety of Hydrogen as an Energy Carrier
Contract No. 01984-CT-2004-02026

DRAFT 4 March 2007

Classification of Hazardous Zones – methodology and examples
Deliverable D64 (FP 1.2)

Lead participant: DNV

Report prepared by: Saadka Nilsen, (Oslo), Aragon Engelen (DNV), Oleona Mangan (CNR), Marco Carcano (ENSP), Jacques Chalmers (ONDRP), Mikko Aikarinen and Estrella Espinosa (Gaztec), Patrick Middelha (Gaztec), Alexander Vannemas (DZSRD), Christian Kirchmeier (DZSRD), Frank Meckert (Gaztec), Mike Workman (DZSRD), Fredrik Barth (Air Liquide)

Dissemination level: PP

Page 14 of 111 (200710)

www.onderakademi.com

10

Patlayıcı Ortam – Tehlikeli Bölge Sınıflandırma Standartları

Enabling a Better Working World

HEALTH & SAFETY LABORATORY

Home About HSL Your business What we do Resources

Large-Scale Testing

We can expertly test your products or equipment for fire, impact and blast resistance, and offer battery safety testing, thermal testing and more.

Click here for our full range of large-scale testing services

2002 yılında İngiltere’de «Tehlikeli Maddeler ve Patlayıcı Ortamlar Regülasyonu – DSEAR» yayınlanmıştır.

İngiliz Sağlık ve Güvenlik Laboratuvarı (HSL) tarafından İngiltere’de patlayıcı ortam sınıflandırılması için kullanılan üç standartın incelenmesi için bir proje gerçekleştirilmiştir.

Bu standartlar;

- BS EN 60079-10-1: 2009,
- Güvenli Uygulama Model Kodu, IP 15, 2005 versiyonu
- Laboratuvar Doğal gaz tesisatlarının tehlikeli bölge sınıflandırması, IGEM / SR / 25, 2010 versiyonudur.

Risk Management Health Human Factors Large-Scale Testing Energy Innovation

www.onderakademi.com

11

Patlayıcı Ortam – Tehlikeli Bölge Sınıflandırma Standartları

Flammability of Gas Mixtures

HEALTH & SAFETY LABORATORY

İngiliz Sağlık ve Güvenlik Laboratuvarı (HSL), BS EN 60079-10-1: 2009, standartının Vz’yi hesaplamak için standartta verilen kritik formüllerin hiçbir bilimsel gerekçesi olmadığı şeklinde eleştiri yapmıştır.

Vz (average conc. 50% LEL)

50% LEL contour

100% LEL contour

Flammability Factor (FF)

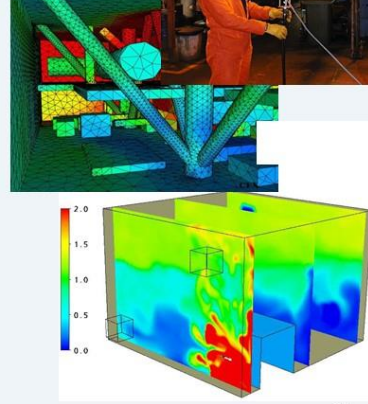
www.onderakademi.com

12

Patlayıcı Ortam – Tehlikeli Bölge Sınıflandırma Standartları

İngiliz Sağlık ve Güvenlik Laboratuvarı (HSL), EN 60079-10-1: 2009 Standartını hazırlayan Uluslararası Elektrik Komisyonunu "Aşırı Muhafazakar" olmakla itham etmiştir.

Standartın hesaplama mantığının ve formülasyonlarının değişmesinde eleştirilerin büyük etkisi olmuştur!!!!

www.underakademi.com

13

Patlayıcı Ortam – Tehlikeli Bölge Sınıflandırma Standartları

EN 60079-10-1: 2009 Standartına yoğun itirazlar sonucu Uluslararası Elektrik Komisyonu 2015 versiyonunu ilk defa «Çerçeve Standart» olarak yayınlamıştır.

Standartın kendisinde yoğun eleştirilerden kurtulmak amacıyla kullanılacak diğer standartlara atf yapılmakta ve Standartın Kısıtları'na uygun olarak diğer standartların da kullanılmasını şart koşmaktadır.

www.underakademi.com

14

IEC EN 60079-10-1/2 :2015
IEC EN 60079-10-1/2 :2015
Tehlikeli Bölge Sınıflandırma Standartları
KISITLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

www.underakademi.com

15

BS EN 60079-10-1:2015

6.3.2 Gaseous release

A gas release will produce a gas jet or plume at the release source depending on the pressure at the point of release, e.g. pump seal, pipe connection or evaporative pool area. The relative density of the gas, the degree of turbulent mixing and the prevailing air movement will all influence the subsequent movement of any gas cloud.

In calm conditions low velocity releases of a gas that is significantly less dense than air will tend to move upwards, e.g. hydrogen and methane. Conversely, a gas that is significantly denser than air will tend to accumulate at ground level or in any pits or depressions, e.g. butane and propane. Over time, atmospheric turbulence will cause the released gas to mix with air and become neutrally buoyant. A gas or vapour with density that is not significantly different to air is regarded as neutrally buoyant.

Higher pressure releases will initially produce jets of released gas which will mix turbulently with the surrounding air and entrain air in the jet.

At high pressures, a thermodynamic effect due to expansion can come into play. As the gas expands, it cools and cools down and may initially behave as heavier than air. However, the cooling due to the Joule-Thomson effect is eventually offset by the heat supplied by the jet. The resulting gas cloud will eventually become neutrally buoyant. The transition from heavier than air to neutrally buoyant behaviour may occur at any time depending on the nature of the release and may occur after the cloud has been diluted to below the LFL.

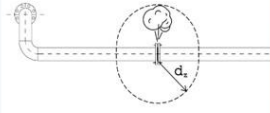
NOTE: Hydrogen demonstrates a reverse Joule-Thomson effect, heating up as it expands and so will never exhibit heavier than air effect.

bsi. ...making excellence a habit!

6.3.2 Gaz boşalması

Bir flanş, pompa, boru bağlantısı vb. kaynaktan gaz boşalması koşulları anlatılmış ve B.7.2.3.2 de hesaplama formülleri verilmiştir.

Söz konusu formülün Propan, Bütan, LPG ve LNG, Hidrojen, Amonyak vb. kimyasalların yüksek basınçta boşalması için kısıtı /limiti bulunmaktadır.

IEC 60079-10:2015 6.3.2.3

The velocity of released gas is checked (using v) the pressure inside the gas container is higher than the critical pressure p_c .

Critical pressure is determined by the following equation:

$$p_c = p_0 \left(\frac{2}{\gamma + 1} \right)^{\frac{\gamma}{\gamma - 1}} \quad (6.3.2)$$

For ideal gas the equation $v = \frac{d_s}{d_n} \sqrt{\frac{2 \gamma p_0}{\rho_0 (\gamma + 1)}}$ may be used.

NOTE: For the velocity of gases the approximation $\gamma = 1.4$ will generally give the greatest risk to a duct system. However, hydrogen exhibits a reverse Joule-Thomson effect and will heat up as it expands. This will increase the velocity of the gas and so the velocity of the gas should be checked using the actual Joule-Thomson effect. For the critical pressure $\gamma = 1.4$ will be used as a conservative approximation and only be conservative for higher pressures. A gas with a low γ will show significant deviation from the conservative value above the critical pressure. The reason for compressibility factor can be found in data books for gas properties.

6.3.2.3.1 Release rate of gas with choked gas velocity (pressure-restricted)

Gas-choked gas velocity is a constant velocity below the speed of sound for the particular gas. The release rate of gas from a container, if the gas velocity is non-choked, can be estimated by means of the following approximation:

$$Q_{g, \text{choked}} = C_d \frac{p_0}{\sqrt{\rho_0}} \left(\frac{2}{\gamma + 1} \right)^{\frac{\gamma}{\gamma - 1}} \left(\frac{d_n}{d_s} \right)^2 \quad (6.3.3)$$

6.3.2.3.2 Release rate of gas with unchoked gas velocity (velocity-restricted)

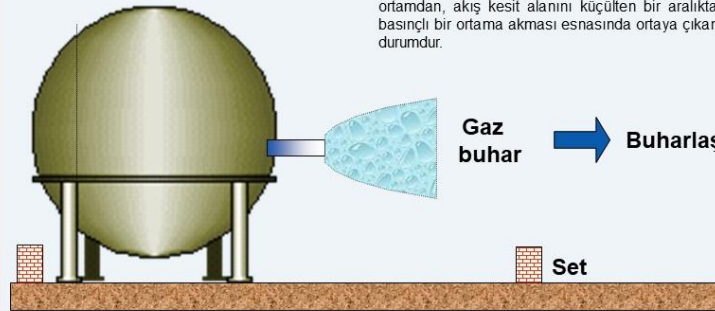
Unchoked gas velocity (see 6.3.2.3.1) is equal to the speed of sound for the gas. This is the maximum theoretical discharge velocity.

The release rate of gas from a container, if the gas velocity is choked, can be estimated by means of the following approximation:

$$Q_{g, \text{unchoked}} = C_d \frac{p_0}{\sqrt{\rho_0}} \left(\frac{2}{\gamma + 1} \right)^{\frac{\gamma}{\gamma - 1}} \left(\frac{d_n}{d_s} \right)^2 \quad (6.3.4)$$

The volumetric flow rate of gas in (m³/s) is equal to:

6.3.2 Gaz boşalması

Joule-Thomson olayı; Gaz akışkanın basıncı daha yüksek bir ortamdan, akış kesit alanını küçüten bir aralıktan, daha alçak basınçlı bir ortama akması esnasında ortaya çıkan termodinamik durumdur.

BS EN 60079-10-1:2015

6.3.2 Gaseous release

A gas release will produce a gas jet or plume at the release source depending on the pressure at the point of release, e.g. pump seal, pipe connection or evaporative pool area. The relative density of the gas, the degree of turbulent mixing and the prevailing air movement will all influence the subsequent movement of any gas cloud.

In calm conditions low velocity releases of a gas that is significantly less dense than air will tend to move upwards, e.g. hydrogen and methane. Conversely, a gas that is significantly denser than air will tend to accumulate at ground level or in any pits or depressions, e.g. butane and propane. Over time, atmospheric turbulence will cause the released gas to mix with air and become neutrally buoyant. A gas or vapour with density that is not significantly different to air is regarded as neutrally buoyant.

Higher pressure releases will initially produce jets of released gas which will mix turbulently with the surrounding air and entrain air in the jet.

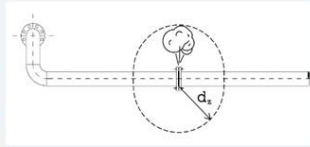
At high pressures, a thermodynamic effect due to expansion can come into play. As the gas expands, it cools and cools down and may initially behave as heavier than air. However, the cooling due to the Joule-Thomson effect is eventually offset by the heat supplied by the jet. The resulting gas cloud will eventually become neutrally buoyant. The transition from heavier than air to neutrally buoyant behaviour may occur at any time depending on the nature of the release and may occur after the cloud has been diluted to below the LFL.

NOTE: Hydrogen demonstrates a reverse Joule-Thomson effect, heating up as it expands and so will never exhibit heavier than air effect.

bsi. ...making excellence a habit!

6.3.2 Gaz boşalması

Standart Joule-Thomson kuralı etkisinden bahsetmektedir, bu etkinin değerlendirilmesi gerektiğini söylemekte ancak formül verilmemektedir.

IEC EN 60079-10-1:2015 Standartı Kısıtları ve Zaafaları

BS EN 60079-10-1:2015

B.7.2.2 Release rate of liquids

The release rate of liquid can be estimated by means of the following approximation:

$$W = C_d S \sqrt{2 \rho \cdot \Delta p} \quad (\text{kg/s}) \quad (\text{B.1})$$

The rate of vapourisation of a liquid release is then required to be determined. Liquid releases may take many forms. The nature of the release and how any vapour or gas is generated is also dependant on many variables. Examples of releases include:

a) Two phase release (i.e. combined liquid and gas release)

Liquids such as liquefied petroleum gas (LPG), may include both gas and liquid phases either immediately before the release orifice or after the release orifice through a variety of thermodynamic or mechanical interactions. This may further lead to droplet and/or pool formation which results in further boiling of the liquid contributing to the vapour cloud.

b) Single phase release of a non-flashing liquid

For liquids with higher boiling points (above atmospheric ranges) the release will generally include a significant liquid component which may evaporate near the source of release. The release may also break up into small droplets as a result of a jet action. Vapour released will then depend on any jet formation and vapourisation from the point of release, from any droplets or any subsequent pool formation.

Due to the large number of conditions and variables a methodology for assessing the vapour conditions of a liquid release is not provided in this standard. Users should carefully select a suitable model observing any limitations of the model and/or applying an appropriately conservative approach with any results.

www.underakademi.com

B.7.2.2 Sıvıların Boşalma Hızı

İki farklı koşuldandır bahsedilmektedir ve $W = C_d S \sqrt{2 \rho \cdot \Delta p}$ (kg/s) formülünün geçerli olmadığı belirtilmektedir.

a) İki fazlı boşalma (sıvı ve gaz karışımı boşalması)

Propan, LPG, LNG, Amonyak, Hidrojen vb... Kimyasallar için

Aerosoller

Sıvı ve gaz boşalmanın aynı anda olması

b) Tek fazlı parlamayan sıvı boşalması

Kaynama Noktası Yüksek Buhar Basıncı Düşük Sıvılar

Havalandırmanın olduğu ortamda boşalma

25

IEC EN 60079-10-1:2015 Standartı Kısıtları ve Zaafaları

BS EN 60079-10-1:2015

B.7.2.2 Release rate of liquids

The release rate of liquid can be estimated by means of the following approximation:

$$W = C_d S \sqrt{2 \rho \cdot \Delta p} \quad (\text{kg/s}) \quad (\text{B.1})$$

The rate of vapourisation of a liquid release is then required to be determined. Liquid releases may take many forms. The nature of the release and how any vapour or gas is generated is also dependant on many variables. Examples of releases include:

a) Two phase release (i.e. combined liquid and gas release)

Liquids such as liquefied petroleum gas (LPG), may include both gas and liquid phases either immediately before the release orifice or after the release orifice through a variety of thermodynamic or mechanical interactions. This may further lead to droplet and/or pool formation which results in further boiling of the liquid contributing to the vapour cloud.

b) Single phase release of a non-flashing liquid

For liquids with higher boiling points (above atmospheric ranges) the release will generally include a significant liquid component which may evaporate near the source of release. The release may also break up into small droplets as a result of a jet action. Vapour released will then depend on any jet formation and vapourisation from the point of release, from any droplets or any subsequent pool formation.

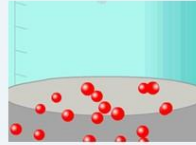
Due to the large number of conditions and variables a methodology for assessing the vapour conditions of a liquid release is not provided in this standard. Users should carefully select a suitable model observing any limitations of the model and/or applying an appropriately conservative approach with any results.

www.underakademi.com

B.7.2.2 Sıvıların Boşalma Hızı

$W = C_d S \sqrt{2 \rho \cdot \Delta p}$ (kg/s)

İlgili formül bir boşalma kaynağından çıkan sıvının kütleli debisini hesaplamak için verilmiştir.

Ancak sıvı fazından gaz fazına geçen miktarı yani buhar fazının kütleli debisinin nasıl hesaplanması gerektiği ile ilgili formüller verilmemiştir.

26

IEC EN 60079-10-1:2015 Standartı Kısıtları ve Zaafaları

BS EN 60079-10-1:2015

B.7.2.2 Release rate of liquids

The release rate of liquid can be estimated by means of the following approximation:

$$W = C_d S \sqrt{2 \rho \cdot \Delta p} \quad (\text{kg/s}) \quad (\text{B.1})$$

The rate of vapourisation of a liquid release is then required to be determined. Liquid releases may take many forms. The nature of the release and how any vapour or gas is generated is also dependant on many variables:

Bazı hesaplama yapanlar direk %20 almaktadırlar.

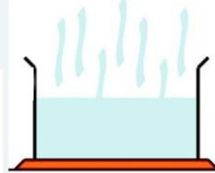
Ancak nedeni nedir????

Açıklama nedir???????

Due to the large number of conditions and variables a methodology for assessing the vapour conditions of a liquid release is not provided in this standard. Users should carefully select a suitable model observing any limitations of the model and/or applying an appropriately conservative approach with any results.

www.underakademi.com

Wg; gaz fazının kütleli debisini nasıl hesaplamalıyız?

Standartın B.7.2.2. maddesinin son cümlesinde şu şekilde açıklama yapılmaktadır:

Cok sayıdaki koşullar ve değişkenler nedeniyle bu standartta sıvı boşalmasının buhar koşullarını değerlendirmek için bir metodoloji verilmemiştir.

Kullanıcılar modelin her türlü kısıtlamasını gözlemleyerek ve/veya her sonuç için uygun korumacı bir yaklaşım izleyerek uygun bir model seçmelidir.

27

IEC EN 60079-10-1:2015 Standartı Kısıtları ve Zaafaları

BS EN 60079-10-1:2015

B.7.3 Release rate of evaporative pools

Evaporative pools may be the result of liquid spillage or leakage but also part of a process system where a flammable liquid is stored or handled in an open vessel. The assessment in this section does not apply to thin surface spills since no account is taken for specific factors that may be relevant to such spills e.g. interfacial area and flow from the surface on which the liquid is spilled.

The following assumptions are made concerning the assessment below:

- There is no phase change and the plume is at ambient temperature (phase and temperature changes would cause variations in dispersion and evaporation rates).
- The flammable substance released is neutrally buoyant. Heavier than air vapour is treated the same way as neutrally buoyant gases in this analysis which will lead to a conservative assessment.
- A continuous release for catastrophic spillage loss is not considered in this analysis.
- Liquids are instantaneously cooled from containment onto a flat level surface forming a 1 cm deep pool and are allowed to evaporate at ambient conditions.

Then the evaporation rate could be estimated by using following equation:

$$W_e = \frac{6,55 \times 10^{-3} \cdot M_w^{0,78} \cdot A_p \cdot P_v \cdot M^{0,667}}{R \cdot T} \quad (\text{kg/s}) \quad (\text{B.7.3})$$

NOTE 1 The source of this equation is U.S. Environmental Protection Agency, Federal Emergency Management Agency, Department of Transportation, "Spill Prevention and Control: Guidance for Hazardous Substances", December 1997.

NOTE 2 Vapour pressure can be estimated through various methods, e.g. derived from Antoine's equation.

NOTE 3 It is assumed that the vapour pressure at the boiling temperature is 101,3 kPa.

Since the density of the vapour in (kg/m³) is:

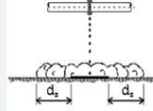
$$\rho_v = \frac{P_v \cdot M}{R \cdot T} \quad (\text{kg/m}^3)$$

Then, the volumetric evaporation rate in (m³/s) is approximately:

$$Q_v = \frac{6,55 \times 10^{-3} \cdot M_w^{0,78} \cdot A_p \cdot P_v \cdot M^{0,667}}{10^3 \cdot \rho_v \cdot 3380} \cdot \frac{1}{T} \quad (\text{m}^3/\text{s}) \quad (\text{B.7.3})$$

NOTE 4 Since P_v increases with liquid temperature then the evaporation rate ultimately increases with the rise of T .

www.underakademi.com

B.7.3. Buharlaşan Havuzların Boşalma Hızı

$$W_e = \frac{6,55 \times 10^{-3} \cdot M_w^{0,78} \cdot A_p \cdot P_v \cdot M^{0,667}}{R \cdot T} \quad (\text{kg/s})$$

Formülün çok fazla kısıtı mevcuttur.
Şu varsayımlar yapılmıştır:

- Hicbir faz değişimi yoktur ve gaz veya buhar bulutu ortam sıcaklığındadır.
- Boşalan yanıcı madde havadan hafiftir.
- Analizde yıkıcı dökülme kaybı için sürekli boşalma değerlendirilmemiştir.
- Sıvılar kaplarından düz bir yüzeye dökülmüş ve 1 cm derinliğinde göllenme oluşturmamış ve ortam kaynama koşullarında buharlaşmasına izin verilmiştir.

28

IEC EN 60079-10-1:2015 Standartı Kısıtları ve Zaafaları

IEC 60079-10-1:2015 © IEC 2015 - 21 -

A release of flammable substance above its flashpoint will give rise to a flammable vapour or gas cloud which may initially be less or more dense than the surrounding air or may be neutrally buoyant. The forms of release and the pattern of behaviour at various conditions are described as a flow chart in Figure B.1.

Every form of release will eventually end as a gaseous or vapour release and the gas or vapour may appear as buoyant, neutrally buoyant or heavy (see Figure B.1). This classification will affect the extent of the zone generated by a particular form of release.

The horizontal extent of the zone at ground level will generally increase with increasing relative density and the vertical extent above the source will generally increase with increasing relative density.

6.3.2 Gaseous release

A gas release will produce a gas jet or plume at the release source depending on the pressure at the point of release (e.g. surge tank, pipe connection or evaporative pool area). The relative density of the gas, the degree of turbulent mixing and the prevailing air movement will all influence the subsequent movement of any gas cloud.

In calm conditions low velocity releases of a gas that is significantly less dense than air will tend to move upwards, e.g. hydrogen and methane. Conversely, a gas that is significantly denser than air will tend to accumulate at ground level or in any pits or depressions, e.g. butane and propane. Over time, atmospheric turbulence will cause the released gas to mix with air and become neutrally buoyant. A gas or vapour with density that is not significantly different to air is regarded as neutrally buoyant.

Higher pressure releases will initially produce jets of released gas which will mix turbulently with the surrounding air and entrain air in the jet.

At high pressures, a thermodynamic effect due to expansion can come into play. As the gas escapes, it expands and cools down and may initially behave as heavier than air. However, the cooling due to the Joule-Thomson effect is eventually offset by the heat supplied by the air. The resulting gas cloud will eventually become neutrally buoyant. The transition from heavier than air to neutrally buoyant behaviour may occur at any time depending on the nature of the release and may occur after the cloud has been diluted to below the LFL.

NOTE: Helium demonstrates a reverse Joule-Thomson effect, heating up as it expands and so will never exhibit heavier than air effect.

6.3.3 Liquefied under pressure

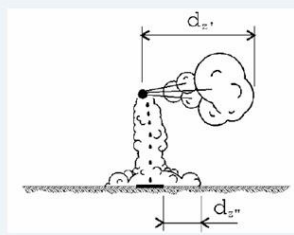
Some gases can be liquefied by the application of pressure alone, e.g. propane and butane, and are usually stored and transported in this form.

When a pressurized liquefied gas leaks from its container the most likely scenario is that the substance will escape as a gas from any vapour space or gas lines. The rapid evaporation produces significant cooling of the liquid and cooling due to the condensation of water vapour from the atmosphere may occur.

A liquid leak will partially evaporate at the point of release. This is known as flash evaporation. The evaporating liquid pulls energy from itself and the surrounding atmosphere and in turn cools down the leaking fluid. The cooling of the fluid prevents total evaporation and therefore an aerosol is produced. If the leak is large enough then cold pools of fluid can accumulate on the ground which will evaporate over time to add to the gas release.

The cold aerosol cloud will act like a dense gas. A pressurized liquid release can often be seen as the cooling effect of evaporation will condense ambient humidity to produce a visible cloud.

www.underakademi.com

6.3.3. Basınç Altında Sıvılaştırılmış Gazlar

Propan, bütan, LPG vb. bazı gazlar sadece basınç uygulanmasıyla sıvılaştırılabilir ve genellikle bu şekilde depolanır ve nakliye edilirler.

Sıvı bir kaçak boşalma noktasında kısmen buharlaşacaktır. Bu olay flaş (anı) buharlaşma olarak bilinmektedir.

Basınç Altında Sıvılaştırılmış Gazların sıvı fazında boşalması için HİCBİR formülü verilmemiştir.

29

IEC EN 60079-10-1:2015 Standartı Kısıtları ve Zaafaları

IEC 60079-10-1:2015 © IEC 2015 - 22 -

6.3.4 Liquefied by refrigeration

Other gases, the so-called permanent gases, can only be liquefied by refrigeration (e.g. methane and hydrogen). Small leaks of refrigerated gas will evaporate quickly without forming a pool of liquid by drawing heat from the environment. If the leak is large a cold pool of liquid may form.

As the cold liquid pulls energy from the ground and surrounding atmosphere the liquid will boil generating a cold dense gas cloud. As with liquids, dikes or bund walls can be used to direct or hold the flow of leakages.

NOTE 1 Care needs to be taken when classifying areas containing cryogenic flammable gases such as liquefied natural gas. Vapour spaces will generally be heavier than air at low temperatures but will become buoyant on surrounding ambient temperature.

NOTE 2 Permanent gases have a critical temperature lower than -10 °C.

6.3.5 Aerosols

An aerosol is not a gas, but consists of small droplets of liquid suspended in air. The droplets are formed from vapours or gases under certain thermodynamic conditions or by flash evaporation of pressurized liquids. The scattering of light within an aerosol cloud immediately makes the cloud visible to the naked eye. The dispersion of an aerosol may vary between the behaviour of a dense gas or a neutrally buoyant gas. Aerosol droplets can absorb heat from the plume or cloud. Aerosols from flammable liquids may absorb heat from the surrounding environment, evaporate and add to the gas/vapour cloud (for more details see Annex G).

6.3.6 Vapours

Liquids at equilibrium with their environment will generate a layer of vapour above their surface. The pressure this vapour exerts in a closed system is known as the vapour pressure, which increases in a non-linear fashion with temperature.

The process of evaporation uses energy which may come from a variety of sources, for example from the liquid or the surrounding environment. The evaporation process may decrease the temperature of the liquid and limit temperature rise. However, changes in liquid temperature due to increased evaporation from normal environmental conditions are considered too marginal to affect the hazardous area classification. The concentration of the generated vapour is not easy to predict as it is a function of the evaporation rate, temperature of the liquid and the surrounding air flow.

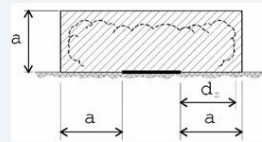
6.3.7 Liquid releases

The release of flammable liquids will normally form a pool on the ground, with a vapour cloud at the liquid's surface unless the surface is absorbent. The size of the vapour cloud will depend on the properties of the substance and its vapour pressure at the ambient temperature (see B.7.2).

NOTE The vapour pressure is an indication of a liquid's evaporation rate. A substance with a high vapour pressure at normal temperatures is often referred to as volatile. As a general rule, vapour pressure of liquid at ambient temperatures increases with increasing boiling point. As the temperature rises so does the vapour pressure.

Release may also occur on water. Many flammable liquids are less dense than water and are often not miscible. Such liquids will spread on the surface of water, whether it is on the ground, in plant drains, pipe trenches or on open waters (sea, lake or river), forming a thin film and increasing the evaporation rate due to the increased surface area. In these circumstances the calculations in Annex B are not applicable.

www.underakademi.com

6.3.4. Soğutma Yoluyla Sıvılaştırılmış Gazlar (Kryojenik Sıvılar)

Metan ve hidrojen gibi gazlar olarak adlandırılan gazlar sadece soğutma yoluyla sıvılaştırılabilir.

Küçük soğutulmuş gaz sızıntıları ortamdaki ısı çekerek sıvı göllenmesi oluşturmazdan hızlı bir şekilde buharlaşacaktır.

Soğutma Yoluyla Sıvılaştırılmış Gazlar (Kryojenik Sıvılar) sıvı fazında boşalması için HİCBİR formülü verilmemiştir.

30

IEC EN 60079-10-1:2015 Standartı Kısıtları ve Zaafıları

IEC 60079-10-1:2015 © IEC 2015

6.3.4 Liquefied by refrigeration

Other gases, the so-called permanent gases, can only be liquefied by refrigeration e.g. methane and hydrogen. Small leaks of refrigerated gas will evaporate quickly without forming a pool of liquid by drawing heat from the environment. If the leak is large a cold pool of liquid may form.

As the cold liquid pulls energy from the ground and surrounding atmosphere the liquid will boil generating a cold dense gas cloud. As with liquids, dikes or bund walls can be used to direct or hold the flow of leakages.

NOTE 1: Care needs to be taken when classifying areas containing refrigerant gases such as liquefied natural gas. Vapours emitted will generally be heavier than air at low temperatures, but will become neutrally buoyant or lighter at ambient temperature.

NOTE 2: Permanent gases have a critical temperature lower than -50 °C.

6.3.5 Aerosols

An aerosol is not a gas, but consists of small droplets of liquid suspended in air. The droplets are formed from vapours or gases under certain thermodynamic conditions or by flash evaporation of pressurized liquids. The scattering of light within an aerosol cloud frequently makes the cloud visible to the naked eye. The dispersion of an aerosol may vary between the behaviour of a dense gas or a neutrally buoyant gas. Aerosol droplets can condense and rain out of the plume or cloud. Aerosols from flammable liquids may absorb heat from the surrounding environment, evaporate and add to the gas/vapour cloud (for more details see Annex G).

6.3.6 Vapours

Liquids at equilibrium with their environment will generate a layer of vapour above their surface. The pressure this vapour exerts in a closed system is known as the vapour pressure, which increases in a non-linear function with temperature.

The process of evaporation uses energy which may come from a variety of sources, for example from the liquid or the surrounding environment. The evaporation process may decrease the temperature of the liquid and limit temperature rise. However, changes in liquid temperature due to increased evaporation from normal environmental conditions are considered too marginal to affect the hazardous area classification. The concentration of the generated vapour is not easy to predict as it is a function of the evaporation rate, temperature of the liquid and the surrounding air flow.

6.3.7 Liquid releases

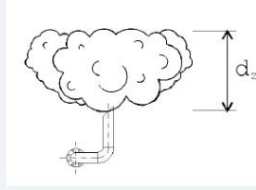
The release of flammable liquids will normally form a pool on the ground, with a vapour cloud at the liquid's surface unless the surface is absorbent. The size of the vapour cloud will depend on the properties of the substance and its vapour pressure at the ambient temperature (see B.7.2).

NOTE: The vapour pressure is an indication of a liquid's evaporation rate. A substance with a high vapour pressure at normal temperatures will evaporate more readily than a substance with a lower vapour pressure. Vapour pressure increases with increasing boiling point. As the temperature rises so does the vapour pressure.

Release may also occur on water. Many flammable liquids are less dense than water and are often not miscible. Such liquids will spread on the surface of water, whether it is on the ground, in plant drains, pipe trenches or on open water (sea, lake or river), forming a thin film and increasing the evaporation rate due to the increased surface area. In these circumstances the calculations in Annex B are not applicable.

www.underakademi.com

31

6.3.4. Aerosollar

Aerosol bir gaz değildir ancak havada askıda bulunan küçük sıvı damlacıkları içerir.

Damlacıklar belirli termodinamik koşullar altında buhar veya gazlardan veya basınçlı sıvıların flaş (anı) buharlaşmasından oluşurlar.

Aerosol şeklinde boşalma için formül verilmemiştir.

IEC EN 60079-10-1:2015 Standartı Kısıtları ve Zaafıları

IEC 60079-10-1:2015 © IEC 2015

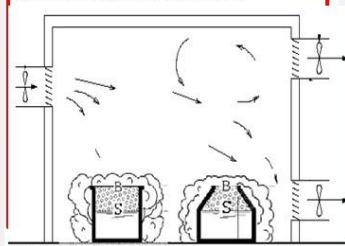
6.4 Ventilation (or air movement) and dilution

Gas or vapour released into the atmosphere may dilute through turbulent mixing with air, and to a lesser extent by diffusion driven by concentration gradients, until the gas disperses completely and the concentration is essentially zero. Air movement due to natural or artificial ventilation will promote dispersion. Increased air movement may also increase the rate of release of vapour due to increased evaporation on an open liquid surface.

Suitable ventilation rates can reduce the persistence time of an explosive gas atmosphere thus influencing the type of zone.

A structure with sufficient openings to allow free passage of air through all parts of the building is considered in many cases to be well ventilated and should be treated as an open air area, e.g. a shelter with open sides and rooftop ventilation openings.

Dispersion or diffusion of a gas or vapour into the atmosphere is a key factor in reducing the concentration of the gas or vapour to below the lower flammable limit.

6.5.1 General

The two types of ventilation are:

- natural ventilation;
- artificial (or forced) ventilation, either general to the area or local to the source of release.

6.5.2 Natural ventilation

Natural ventilation in buildings arises from pressure differences induced by the wind and/or by temperature gradients (buoyancy induced ventilation). Natural ventilation may be effective in

www.underakademi.com

32

6.4. Havalandırma (veya hava hareketi) ve seyrelme

Atmosfere salınan gaz ve buhar, dağılma ve difüzyon yoluyla gaz tamamen dağılıncaya ya da yoğunluğu sıfır oluncaya kadar havada seyrelir.

Doğal veya suni havalandırma kaynaklı hava hareketi dağılmayı teşvik eder.

Artan hava hareketi ayrıca, açık sıvı yüzeyinde artan buharlaşma nedeniyle buhar boşalma hızını da artırır.

Havalandırma altında bir sıvı birikiminden buharlaşma için **HİÇBİR** formül verilmemiştir.

IEC EN 60079-10-1:2015 Standartı Kısıtları ve Zaafıları

EN 60079-10-1:2015 kısıtlarını ortaya koyduğumuza göre ZONE (Bölge) belirleyecek uzmanlar ne yapabilir?

www.underakademi.com

33

IEC EN 60079-10-1:2015
Standartı Kısıtları ve Zaafaları

EN 60079-10-1:2015 Standartının
Yetersiz Kaldığı Durumlar İçin İlgili
Diğer Standartlar Kullanılmalıdır.

www.onderakademi.com

34

IEC EN 60079-10-1:2015
BAŞVURU Yapılacak Diğer Standartlar

TRBS 2152 Gefährliche explosionsfähige Atmosphäre - Allgemeines Technische Regel für Betriebssicherheit Umfang: TRGS 22 Bsp. Nr. 10, BAE, V 2015, S. 16	TRBS 2152 Gefährliche explosionsfähige Atmosphäre - Allgemeines: Tesis Güvenliği Sağlama Teknik Kuraları Almanya	Explosionsschutz nach ATEX / SUVA 2153 Kenndaten, Risikoanalysen und Schutzkonzepte Integriertes Risikomanagement	SUVA-Merkblatt 2153 Explosionsschutz - BGLAW: Patlamaya karşı koruma ilkeleri Minimum gereksinimler Bölgeier İsviçre
AS/NZS 60079-10-1:2015 Explosive atmospheres Part 10-1: Classification of areas - Explosive Atmospheres	AS/NZS (IEC) 60079- 10-1: Patlayıcı Ortamlar Bölüm 10-1: Tehlikeli bölgelerin sınıflandırılması- Patlayıcı gaz atmosferler Avusturya	NEN Shop Normontwikkeling Trainingen Evenementen Menu NORM NPR 7910-1:2010 nl Gasexplosiegevaar, gebaseerd op IEC 60079-10-1:2009	NPR 7910-1: Hollanda uygulama kılavuzu NPR 7910-1, Patlama riskine göre tehlikeli bölgelerin sınıflandırılması Bölüm 1: Gaz Patlama Riski, NEN-EN-IEC 60079-10-1 Standartını esas almaktadır. Hollanda

www.onderakademi.com

35

IEC EN 60079-10-1:2015
BAŞVURU Yapılacak Diğer Standartlar

Hazardous area classification of Natural Gas Installations	IGEM/SR/25: Doğal Gaz Tesislerinin Tehlikeli Bölge Sınıflandırması İngiltere	Model code of safety practice Part 15 Area classification code for installations Handling Formative Rule	IP15: Petrol Sanayi Güvenli Uygulama Model Kuralı, Bölüm 15: Yanıcı Madde Kullanan Petrol Tesislerinde Sınıflandırma Kuraları İngiltere
Technical input on ventilation effectiveness for area classification guidance E15	DSEAR L138	DESAR Regülasyonu 2002 E15 Kılavuzu: Tehlikeli Maddeler ve Patlayıcı Ortamlar Yönetmeliği 2002, Onaylı Uygulama ve Rehberi İngiltere	

www.onderakademi.com

36

IEC EN 60079-10-1:2015 BAŞVURU Yapılacak Diğer Standartlar

IEC EN 60079-10-1:2015 Standartı Kısıtları ve Zaafıları

Çözüm Önerisi

EN 60079-10-1:2015 standartında standartın 2009 versiyonundan sonra nere-den çıktı bu kadar formül şeklinde eleştiri gelmemesi için verilmeyen formüller;

İtalyan CEI 31-35 ve CEI 31/35A (EN60079-10-1:2015) standartlarında verilmiştir.

IEC EN 60079-10-1:2015 BAŞVURU Yapılacak Diğer Standartlar

IEC EN 60079-10-1:2015 BAŞVURU Yapılacak Diğer Standartlar

TS EN 50272-1 Güvenlik kuralları - Sekonder akümülatörler ve akümülatör tesisatları - Bölüm 1: Genel güvenlik bilgisi Avrupa	BS EN 50272-2:2001 Avrupa
CEI EN 50272-2 Avrupa	CEI 21-42 Akümülatör ve kurulumlar için emniyet gerekleri - Bölüm 2: Sabit piller İtalya

IEC EN 60079-10-1:2015 Standartı Kısıtları ve Zaafıları

IEC 60079-10-1:2015 © IEC 2015

26

7.2 Influence of grade of the source of release

There are three basic grades of release, as listed below in order of decreasing frequency of occurrence and/or duration of release of flammable substance:

- continuous grade,
- primary grade,
- secondary grade.

A source of release may give rise to any one of these grades of release, or to a combination of more than one.

The grade of release generally determines the type of the zone. In an adequately ventilated area typical zones are created by adjacent sources of release overlap and are of different zonal classification, the more severe classification criteria will apply in the area of overlap, where overlapping zones are of the same classification, this common classification will normally apply.

7.3 Type of zone

7.3.1 General

The likelihood of the presence of an explosive gas atmosphere depends mainly on the grade of release and the ventilation. This is identified as a zone. Zones are recognized as: zone 0, zone 1, zone 2 and the non-hazardous area.

When zones created by adjacent sources of release overlap and are of different zonal classification, the more severe classification criteria will apply in the area of overlap, where overlapping zones are of the same classification, this common classification will normally apply.

7.3.2 Influence of grade of the source of release

There are three basic grades of release, as listed below in order of decreasing frequency of occurrence and/or duration of release of flammable substance:

- continuous grade,
- primary grade,
- secondary grade.

A source of release may give rise to any one of these grades of release, or to a combination of more than one.

The grade of release generally determines the type of the zone. In an adequately ventilated area typical zones are created by adjacent sources of release overlap and are of different zonal classification, the more severe classification criteria will apply in the area of overlap, where overlapping zones are of the same classification, this common classification will normally apply.

Teknik uzmanların en fazla zorlandığı Tali, Ana, ve Sürekli Boşalma Derecelerinin nasıl değerlendirilmesi gerektiği ile ilgili KURAL formüllize edilerek CEI 31-35 ve CEI 31-35/A rehberinde verilmiştir.

IEC EN 60079-10-1:2015 Standartı Kısıtları ve Zaafıları

BS EN 60079-10-1:2015

IEC 60079-10-1:2015 © IEC 2015

29

Table B.1 – Suggested hole cross sections for secondary grade of releases

Type of item	Item	Leak Considerations		
		Typical values for the conditions at which the release opening will not expand	Typical values for the conditions at which the release opening may expand, e.g. erosion	Typical values for the conditions at which the release opening may expand up to a severe failure, e.g. blow out
Sealing elements on fixed parts	Flanges with reinforced fibre gasket or similar	≤ 0.025 up to 0.25	> 0.25 up to 2.5	(sector between two bolts) gasket thickness visually ≥ 1 mm
	Flanges with spiral wound gasket or similar	0.025	0.25	(sector between two bolts) gasket thickness visually ≥ 0.5 mm
Sealing elements on moving parts at low speed	Ring type connections	0.1	0.25	0.5
	Small bore connections up to 25 mm ¹	≤ 0.025 up to 0.1	> 0.1 up to 0.25	1.0
Sealing elements on moving parts at high speed	Valve stem packings	0.25	2.5	To be defined according to Equipment Data and not less than 2.5 mm ²
	Pressure relief valves ³	0.1 - (orifice section)	NA	NA
Sealing elements on moving parts at high speed	Pumps and compressors ⁴	NA	≥ 1 up to 5	To be defined according to Equipment Data and/or Process Unit Configuration but not less than 5 mm ⁵ and 1 mm ⁶

¹ Hole cross sections suggested for ring joints, threaded connections, compression joints (e.g. metal-to-metal compression fittings) and spigot joints on small bore piping.

² This item does not refer to full opening of the valve but to various leaks due to malfunction of the valve components. Specific applications could require a hole cross section bigger than listed.

³ Reciprocating Compressors – The frame of compressor and the cylinders are usually not items that leak the greater seal packings and various pipe connections in the process system.

⁴ Equipment Manufacturer's Data – Cooperation with equipment's manufacturer is required to assess the effects in case of an expected failure (e.g. the feasibility of a cleaning with details relevant to leading devices).

⁵ Process Unit Configuration – In certain circumstances (e.g. a preliminary study), an operational analysis to define the maximum accepted release rate of flammable substance may compensate lack of equipment manufacturer's data.

⁶ NOTE – Other typical values may also be found in national or industry codes relevant to specific applications.

Standartta boşalma hızını hesaplamak için kullanılacak delik kesitleri aralık olarak verilmiştir.

Ancak hangi delik boyutunu hangi durumda kullanılması gerektiği ile ilgili KURAL tek tek ekipmanlar ve koşullar taraf edilerek CEI 31-35 ve CEI 31-35/A rehberinde verilmiştir.

IEC EN 60079-10-1:2015
Standartı Kısıtları ve Zaafıları

BS EN 60079-10-1:2015

Case considerations	Direction of flow	Gas present density > 1,2	Gas lighter density < 0,8	Gas intermediate density 0,8 < 1,2
Emission versus ratio	→			
	←			
Emission versus distance	→			
	←			
Emission concentration limit - minimum velocity	→			
	←			

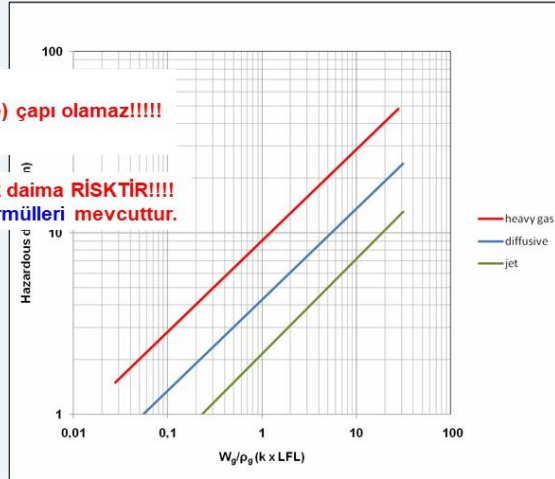

EN 60079-10-1:2015 versiyonunda kimyasalın buhar yoğunluğu ve havalandırmanın yönüne göre ZONE(BÖLGE)'nin nasıl değişeceğinin tarifi yapılmamıştır. İlgili KURAL tek tek ekipmanlar ve koşullar tarif edilerek CEI 31-35 ve CEI 31-35/A rehberinde verilmiştir.

IEC EN 60079-10-1:2015
Standartı Kısıtları ve Zaafıları

DİKKAT!!!!
1m 'den küçük ZONE (Bölge) çapı olamaz!!!!
Ağır gazlarda ise 1.65m....

Logaritmik Tabloları okumak daima RİSKTİR!!!!
CEI 31-35 de tüm eğrilerin formülleri mevcuttur.

DSEAR

The Dangerous Substances and Explosive Atmospheres Regulations- DSEAR

HSE yeni modeli afişlerle kullanıcılara duyumuştur.

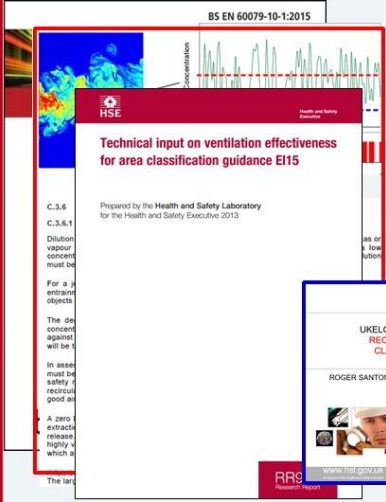
L138: Tehlikeli Maddeler ve Patlayıcı Ortamlar Yönetmeliği 2002: Yeni Onaylı Uygulama ve Rehberi

EI15: Güvenli uygulamaların model kodu Bölüm 15: Yanıcı akışkanları tutan tesisatlar için alan sınıflandırma kodu

yayınlanmıştır.

L138

IEC EN 60079-10-1:2015 Standartı Kısıtları ve Zaafaları

İngiliz EI15 rehberi ve IP 15

Standart «Arka Plan Yoğunluğu» kavramını detaylı şekilde anlatmamıştır.

IP 15 standardı içerisindeki patlayıcı ortam ihtimalleri kullanılarak Arka Plan Yoğunluğu'nun nasıl değerlendirilmesi gerektiği İngiliz EI15 rehberinde detaylı şekilde verilmiştir.

İngiliz Sağlık ve Güvenlik Laboratuvarı (HSL) tarafından «Arka Plan Yoğunluğu» kavramını ve QUADVENT modelini anlatan dokümanlar yayınlanmıştır.

IEC EN 60079-10-2:2015 Tehlikeli Bölge Sınıflandırma Standartı

Tozlar için olan IEC EN 60079-10-2:2015 standardı içerisinde tozlar için patlayıcı ortam ZONE (BÖLGE) (Bölge)'lerinin nasıl hesaplanması gerektiği ile ilgili formül verilmemiştir.

Kişilere göre değişebilecek subjektif değerlendirmeler şeklinde verilmiştir.

Oysaki CEI 31-56 (EN 60079-10-2) ile CEI 31-66 standartlarında tozlar için ZONE (BÖLGE) hesaplama formülleri verilmiştir.

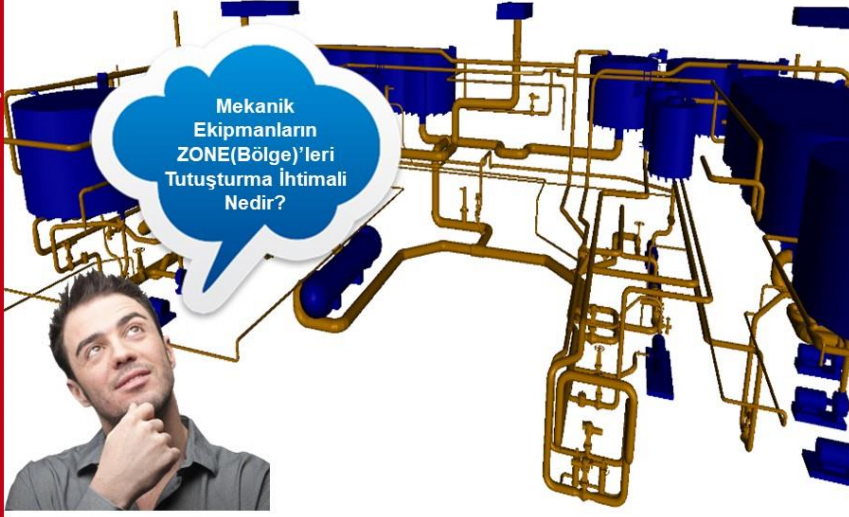

Çok
Kısa.....

Bir Diğer Yeni Konu....

Mekanik Ekipman Tutuşturma
Risk Değerlendirmesi- MEIRA

EK – 2 ÇALIŞANLARIN SAĞLIK VE GÜVENLİKLERİNİN PATLAYICI ORTAM RİSKLERİNDEN KORUNMASI İÇİN ASGARİ GEREKLER

2.4. Tesis, ekipman, koruyucu sistemler ve bunlarla bağlantılı cihazların **patlayıcı ortamda güvenle kullanılabileceğinin, Patlamadan Korunma Dokümanında belirtilmesi halinde** bunlar hizmete sokulabilir. Bu kural ...**ekipman veya koruyucu sistem sayılmayan ancak tesiste yerleştirildikleri yerlerde kendileri bir tutuşturma tehlikesi oluşturan iş ekipmanları ve bağlantı elemanları için de** geçerlidir.

Patlama Riskinin Değerlendirilmesi MADDE 6

Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik

30 Nisan 2013 tarih ve 28633 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

1 Patlayıcı ortam oluşma ihtimali ve bu ortamın kalıcılığı,

2 Statik elektrik de dahil tutuşturucu kaynakların bulunma, aktif ve etkili hale gelme ihtimalleri,

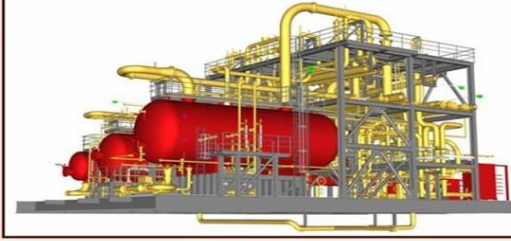
3 İşyerinde bulunan tesis, kullanılan maddeler, prosesler ile bunların muhtemel karşılıklı etkileşimleri,

4 Olabilecek patlamanın etkisinin büyüklüğü....

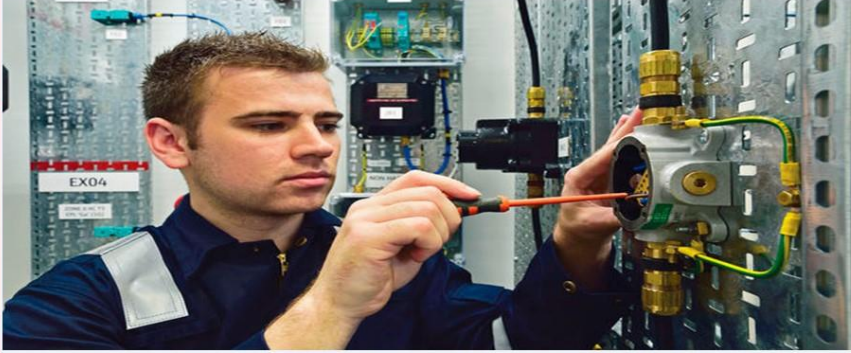
İşverenler, işyerinde **İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliğine** uygun risk değerlendirmesi yaparken patlayıcı ortamdaki kaynaklı özel riskleri değerlendirmekle yükümlüdür.

Mekanik Ekipman Tutuşturma Risk Değerlendirmesi- MEIRA

Tehlikeli bölgelerde "**ATEX olmayan**" ekipmanı bulunan işletmelerin mevzuatta belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmek için **elektrikli olmayan ekipmanların ateşlenme risklerini değerlendirilmesi** gereklidir.

Mekanik Ekipman Tutuşturma Risk Değerlendirmesi- MEIRA

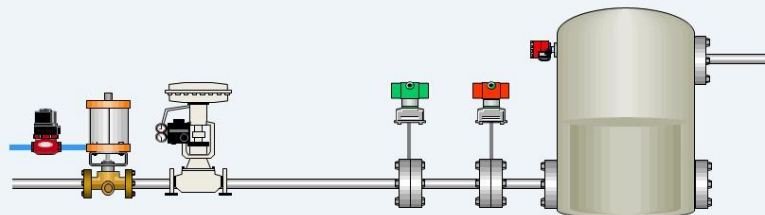

Mekanik Ekipman Tutuşturma Risk Değerlendirmesi yalnızca **ekipmanın kaynaklı ateşleme riskini göz önünde bulundurur** ve **diğer ateşleme kaynaklarını** kontrol etmek için yerinde olması gereken **güvenlik yönetim sistemlerinin diğer tehlikelerini ve kontrol önlemlerini kapsamaz.**

Mekanik Ekipman Tutuşturma Risk Değerlendirmesi- MEIRA

EN 1127 ve EN 13463 gibi mevcut standartlar, patlama riskinin değerlendirilmesinde kullanılmaktadır.

Ancak her iki standart da **elektrikli olmayan ekipmanlar için ayrı bir risk değerlendirilmesi yapılması gerekliliğinden** bahsetmektedir.

Mekanik Ekipman Tutuşturma Risk Değerlendirmesi- MEIRA

$$F_{Kaza} = F_{Sızıntı} \times P_{Ateşleme} \times P_{Keşisme}$$

F_{Kaza}	: Patlama olasılığı	zaman/(ünite · yıl)	
$F_{Sızıntı}$	: Hızlı gaz sızıntısı olasılığı	zaman/(ünite · yıl)	Generik Data
$P_{Ateşleme}$	: Mekanik kaynaklarının yanıcı bulutu ateşleme olasılığı		
$P_{Keşisme}$	: Ateşleme kaynakları ile yanıcı bulut karşılaşmalarının olasılığı		

www.onderakademi.com

55

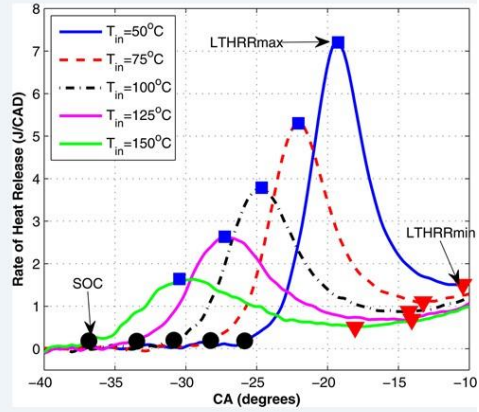
Mekanik Ekipman Tutuşturma Risk Değerlendirmesi- MEIRA

$P_{Ateşleme}$: Mekanik kaynaklarının yanıcı bulutu ateşleme olasılığı

Gaz ve sıvılar için;
Mekanik ateşleme risk değerlendirmesi için en önemli parametre **Kendiliğinden Tutuşma Sıcaklığıdır. (AIT)**

Elektrostatik deşarjdan dolayı riski değerlendirirken **Minimum Ateşleme Enerjisi (MIE)** önemlidir.

Tozlar için **Katman Ateşleme Sıcaklığı (LIT)**, toz bulutunun **Minimum Ateşleme Sıcaklığı (MIT)**, **Minimum Ateşleme Enerjisi (MIE)** üzerinden karar verilir..

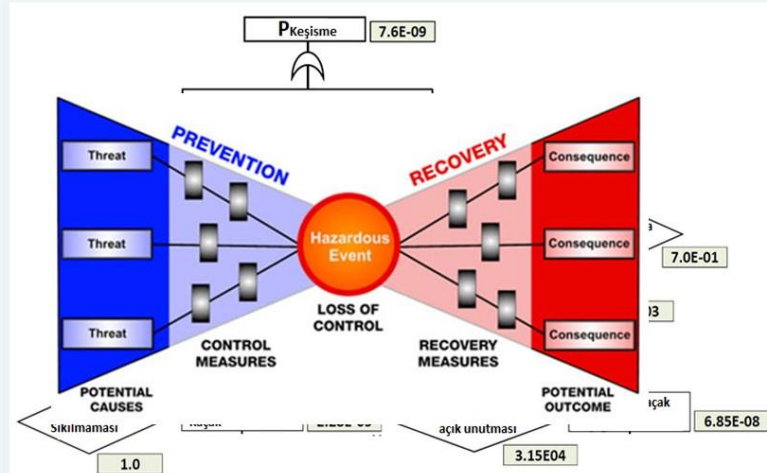

www.onderakademi.com

56

Mekanik Ekipman Tutuşturma Risk Değerlendirmesi- MEIRA

$P_{Keşisme}$: Ateşleme kaynakları ile yanıcı bulut karşılaşmalarının olasılığı

www.onderakademi.com

57

SONUÇ OLARAK;

Mekanik Ekipman Tutuşturma Risk Değerlendirmesi – MEIRA” metodolojisinin uygulanmaması durumunda ise patlayıcı alandaki tüm Elektrik/Elektronik/Programlanabilir sistemler Exproof olsa bile halen yüksek oranda risk bulunmaya devam edecektir.

Teşekkürler!

Özlem ÖZKILIÇ

Önder Akademi AŞ. Genel Müdür Yrd.
Emekli İş Başmüfettişi
E. İş Teftiş İstanbul Grup Bşk. Yrd.
Kimya Yük. Müh.-A Sınıfı İş Güvenliği Uzmanı
ozlem@onderakademi.com